

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2017. gada 16. jūnijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Aldis Laviņš,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 86/2017), kuru iesniegusi [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu (turpmāk arī – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam.

2. Apstrīdētā norma nosaka: „(2) Ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja tiesa, kas taisījusi pārsūdzēto spriedumu, nav pieļāvusi šā likuma 452. panta trešās daļas noteikumu pārkāpumu, tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī šādos gadījumos: [...]”

2) izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nav acīmredzama pamata uzskatīt, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs un ka izskatāmajai lietai ir būtiska nozīme vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma izriet, ka ar apelācijas instances tiesas spriedumu ir noraidīta Pieteikuma iesniedzējas celtā prasība civillietā. Par minēto spriedumu Pieteikuma iesniedzēja iesniegusi kasācijas sūdzību. Pamatojoties uz apstrīdēto normu, Augstākās tiesas Civillietu departamenta tiesnešu kolēģija atteikusies ierosināt kasācijas tiesvedību. Tādējādi apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējai ir piemērota, un pieteikumā ir norādīts uz tai Satversmē noteikto pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkts noteic, ka Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu. Lai izvērtētu, vai pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu, jānoskaidro, vai: 1) prasījums formāli ir izspriests; 2) prasījums ir mainījies

pēc būtības; 3) pastāv būtiski jauni apstākļi, kuru dēļ prasījumu nevarētu uzskatīt par jau izspriestu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2015-19-01 10.1.–10.5. punktu*).

Satversmes tiesa 2013. gada 21. oktobrī ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2013-02-01 „Par Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam” (turpmāk arī – spriedums lietā Nr. 2013-02-01). Sprieduma lietā Nr. 2013-02-01 pieņemšanas laikā Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts noteica: „(2) Ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi šā likuma 452. panta trešās daļas noteikumu pārkāpumu, senatoru kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī šādos gadījumos: [...] 2) nerodas šaubas par apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu, un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā.” Satversmes tiesa atzina minēto Civilprocesa likuma normu par atbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai apstrīdētā norma ir piemērota redakcijā, kādā tā izteikta ar 2016. gada 9. jūnija likumu „Grozījumi Civilprocesa likumā”, kas stājās spēkā 2016. gada 13. jūlijā. Spriedumā lietā Nr. 2013-02-01 apstrīdētās normas konstitucionalitāte redakcijā, kas stājās spēkā 2016. gada 13. jūlijā, nav vērtēta.

Līdz ar to pieteikumā ietverto prasījumu nevar uzskatīt par jau izspriestu Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkta izpratnē.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējai nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otrais teikums nosaka: „Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no dienas, kad stājies spēkā Augstākās tiesas Civillietu departamenta tiesnešu kolēģijas (*datums*) rīcības sēdes lēmums lietā [..]. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2017. gada 19. maijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtnās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

8. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

9. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka jebkādi procesuāli kritēriji, kas apgrūtina piekļuvi kasācijas instances tiesai, ir uzskatāmi par Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteikto tiesību ierobežojumu. Ja valstī pastāv kasācijas instances tiesa, ikvienai personai esot tiesības sagaidīt, ka neatkarīgi no lietas nozīmīguma tā katrā lietā pārbaudīs, vai ir pareizi piemērotas materiālo vai procesuālo tiesību normas. Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, apstrīdētā norma pieļaujot to, ka arī pēc pamatotas kasācijas sūdzības netiek ierosināta kasācijas tiesvedība, tādēļ šī norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 92. panta pirmais teikums neparedz valsts pienākumu nodrošināt ikvienas civillietas izskatīšanu kasācijas kārtībā. Arī tiesības uz pieeju kasācijas instances tiesai neietver prasību ikvienu lietu izskatīt pēc būtības un sagatavot pilnu tiesas spriedumu. Turklāt Satversmes 92. panta pirmais teikums neliedz valstij noteikt, kādas lietas un ar kādiem nosacījumiem ir izskatāmas kasācijas tiesvedības kārtībā, tostarp atvēlot noteiktu rīcības brīvību kasācijas instances tiesai, lai tā varētu izvērtēt konkrētu lietu izskatīšanas nepieciešamību (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 21. oktobra sprieduma lietā Nr. 2013-02-01 10.3. un 11. punktu*).

Pieteikumā ir sniegts konkrētās situācijas faktisko apstākļu izklāsts, citētas tiesību normas, 2016. gada 9. jūnija likuma „Grozījumi Civilprocesa likumā” izstrādes materiāli (anotācija), kā arī atreferētas atsevišķu Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumu atziņas. Tomēr, ievērojot spriedumā lietā Nr. 2013-02-01 atzīto, pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izriet prasība kasācijas kārtībā izskatīt visas civillietas, arī tādas, kurām nav būtiskas nozīmes vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā. Pēc būtības pieteikums tiek pamatots ar Pieteikuma iesniedzējas pieņēmumiem par apstrīdētās normas mērķi un saturu, kā arī viedokli par Satversmes 92. panta pirmā teikuma tvērumu. Taču šādi apsvērumi ir acīmredzami nepietiekami prasījuma apmierināšanai, jo nepamato apstrīdētās normas neatbilstību Satversmei.

Līdz ar to pieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc pieteikuma (pieteikums Nr. 86/2017), kuru iesniegusi [..].

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 2. kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova